

LESDOELEN**Taalbeschouwing – Woorden**

- De leerlingen kunnen verschillende manieren aanwenden om de betekenis van een moeilijk woord te vinden.
- De leerlingen kunnen de beste manier bepalen om de betekenis van een bepaald woord te vinden.

Attitudes en andere leerinhouden

- De leerlingen kunnen de factoren die hun keuze beïnvloeden kritisch beoordelen.
- De leerlingen kunnen uit een aanbod van mogelijkheden een strategie selecteren die past om tot een oplossing of een resultaat te komen.
- De leerlingen kunnen media op een positieve, verantwoorde en waardevolle manier inzetten.

LEERLIJNEN**Dit kwam eerder aan bod.**

- De leerlingen denken na over hoe de betekenis van een woord achterhaald kan worden.

Dit komt later aan bod.

- De leerlingen zetten spontaan woordleerstrategieën in.
- De leerlingen kunnen verschillende manieren aanwenden om de betekenis van uitdrukkingen te vinden.

MATERIAAL

- Werkboek p. 4-5
- Kopieerblad 1.1.1
- Instructiefilmpje betekenis van een woord vinden
- Instructiefilmpje spreekmaatje
- Extra materiaal
woordenboeken, computers/tablets

LESVERLOOP**Aanzet**

15

- 1 Chattaal
- 2 Standaardtaal of jongerentaal

Kern

30

- 3 Woordbetekenis afleiden

Reflectie

5

- 4 Bespreking

VOOR DE LES

- Je kopieert kopieerblad 1.1.1 en knipt de teksten uit.

NA DE LES

- Voor les 3 heb je post-its, een stempel met vind-ik-leuk-duim of een stickerblad met lachende smileys nodig.

TIP

Deze woorden zijn vaak leenwoorden, woorden die ontleend zijn aan een andere taal zoals het Engels.

SPELLINGTIP

In de lessen spelling wordt er stilgestaan bij het schrijven van Engelse leenwoorden.

TIP

Je kunt hier stilstaan bij emoticons die ook een vorm van communicatie zijn.

1 Chattaal

De titel van deze les is '#yolo'. Je laat de leerlingen de titel verklaren. Je gaat hierover een gesprek aan.

- Wat betekent yolo? (*you only live once*)
- Wat bedoelt men daarmee? (Dat je van elke dag moet genieten, want je leeft immers maar één keer.)
- Yolo is een voorbeeld van chattaal. Wat bedoelen we met chattaal? (Het is de taal die tijdens het chatten gebruikt wordt. De taal kenmerkt zich door het gebruik van emoticons en afkortingen.)
- Sinds de lancering van sms en WhatsApp gebruiken we veel meer afkortingen. Ook in chattaal. Welke voorbeelden van woorden in chattaal kennen jullie? (ewa ja, lol, bff ...)
- Begrijpt de ontvanger je bericht altijd? Hoe komt dat? (jongerencultuur)
- Waarom gebruiken jongeren chattaal? (stoer, creatief, je onderscheiden van volwassenen / makkelijk, want je moet niet elk woord volledig typen)
- Communiceer je op dezelfde manier met je ouders? Waarom wel/niet? (eigen antwoord)
- Wat vinden je ouders van die chattaal? (eigen antwoord)
- Zouden we die taal kunnen gebruiken op school, thuis of in de winkel? (nee) Waarom niet? (Deze chattaal past bij een bepaalde situatie waarin er informeel wordt gecommuniceerd tussen zender en ontvanger.)
- Waar gebruiken we die chattaal dan wel? (jongeren onder elkaar, vooral op het internet)

2 Standaardtaal of jongerentaal

Je leest enkele zinnen voor die te maken hebben met het internet. Wanneer de leerlingen de betekenis van het vetgedrukte woord kennen, steken ze hun duim omhoog, anders omlaag. Je laat de leerlingen deze woorden verklaren.

- Als ik informatie wil opzoeken op een website, start ik altijd op de **homepage**.
(de homepage: eerste pagina van een website, die als wegwijzer dient)
- Als ik een mail niet ontvangen heb, ga ik altijd eens kijken in mijn **spam**.
(de spam: junkmail, ongevraagde e-mail waaraan de ontvanger weinig waarde toeschrijft)

Wat doe je als je de betekenis van deze woorden niet kent? (opzoeken in een woordenboek of op het internet, aan iemand vragen ...)

Homepage, link, spam zijn voorbeelden van standaardtaal. Standaardtaal is de taal die we gebruiken op school, in formele situaties, in gesprekken met onbekende leeftijdsgenoten of volwassenen. Je kunt de verklaring van de woorden terugvinden in een woordenboek.

Je wijst erop dat sommige woorden niet worden opgenomen in het woordenboek, omdat het geen standaardtaal is. Je vraagt waar je de verklaring dan wel kunt vinden. (op het internet)

Taal evolueert. Soms worden woorden die oorspronkelijk enkel voorkwamen in de jongerencultuur toch standaardtaal.

Je verwoordt het doel van de les.

Vandaag leren we verschillende bronnen gebruiken om de betekenis van een moeilijk woord te vinden.

3 Woordbetekenis afleiden

Je verwijst naar het onthoudkader in het werkboek en overloopt de mogelijkheden om de betekenis van een woord te vinden.

Je verdeelt de klas in vier heterogene groepen. Elke groep krijgt een tekst die te maken heeft met het internet. De groepen proberen de betekenis van de vetgedrukte woorden in hun tekst te achterhalen en in te vullen bij de gegeven verklaringen in het werkboek.

Groep 1 en groep 3 gebruiken het internet (pc of tablet).
Jij zit in groep 3.

Na ongeveer 10 minuten schuif je door. Alle leerlingen oefenen elke opzoektechniek in.

Groep 1 start met de tekst van groep 1 en schuift door naar de tekst van groep 2. Groep 2 start met de tekst van groep 2 en schuift door naar de tekst van groep 3 ... Iedere groep zoekt in totaal de betekenis van acht woorden.

Elke groep start met 'hulp vragen aan elkaar' en zoekt telkens een gelijkend woord in een andere of de eigen moedertaal'. Daarna zoeken de leerlingen het op, hetzij via een woordenboek, via Google Afbeeldingen of het internet (zoekmachine). Nadien bespreken ze of hun eerste beschrijving klopte of niet.

Na een tekst veranderen ze de tweede techniek (afbeeldingen, internet, woordenboek).

Bij de klassikale verklaringen vallen zo de verschillen tussen de gebruikte technieken op. Je duidt willekeurig in een groepje iemand aan, want het is de verantwoordelijkheid van het hele groepje dat alle groepsleden dit kunnen.

Je bespreekt waarom een bepaalde strategie voor een woord beter paste dan een andere strategie. (Bv. bij swipen vind je via Google Afbeeldingen heel gauw een duidelijk beeld van wat het betekent.)

Groep 1

Materiaal: woordenboek, internet (pc of tablet)

Deze groep zoekt de betekenis van volgende woorden op:

- chatten
- swipen
- het apenstaartje
- het emoticon

Tijdens de klassikale bespreking kan blijken dat deze woorden vlot te vinden waren door ze op te zoeken via Google Afbeeldingen. De leerlingen hebben mogelijk ook een andere strategie ingezet. Laat hen die strategie toelichten.

Groep 2

Materiaal: woordenboek

Deze groep zoekt de betekenis van volgende woorden op:

- het e-mailadres
- het portaal
- downloaden
- de link

Tijdens de klassikale bespreking kan blijken dat deze woorden vlot te vinden waren door gebruik te maken van een woordenboek. De leerlingen hebben mogelijk ook een andere strategie ingezet. Laat hen die strategie toelichten.

ICT-TIP

Laat leerlingen gebruik maken van kindvriendelijke zoekmachines, zoals www.koekeltjes.nl en www.kiddiessearch.nl.

TIP

Het woord YouTube schrijf je met hoofdletter Y én T. Dat is de juiste schrijfwijze. Bespreek ze met de leerlingen.

Groep 3

Materiaal: woordenboek, internet (pc of tablet)

Jij zit in groep 3. Je helpt de kinderen door de woorden met hen te analyseren: ik kijk naar het **woord**. Misschien ken ik een stukje van het woord?

Deze groep zoekt de betekenis van volgende woorden op:

- de mailbox
- defrienden
- de zoekmachine
- internetbankieren

De leerkracht kan hier samen met de leerlingen het woord analyseren.

Bv. zoekmachine is een samenstelling van de woorden 'zoek' en 'machine', het gaat dus om een machine om iets op te zoeken.

De leerlingen hebben mogelijk ook een andere strategie ingezet. Laat hen die strategie toelichten.

Groep 4

Materiaal: woordenboek

Deze groep zoekt de betekenis van volgende woorden op:

- YouTube
- de vlog
- de reply
- twitteren

Tijdens de klassikale bespreking kan blijken dat deze woorden vlot te vinden waren door gebruik te maken van het internet. Dat kan via afbeeldingen maar ook via een zoekmachine of Van Dale Online. De leerlingen hebben mogelijk ook een andere strategie ingezet. Laat hen die strategie toelichten.

REFLECTIE

4 Bespreking

Je geeft elke groep een woord uit het werkboek en vraagt hen om een correcte zin te vormen met dat woord. Daag hen uit om de zin zodanig te formuleren dat de betekenis van het woord duidelijk wordt.

- Welke manier om de betekenis van een woord op te zoeken gebruiken jullie het meest? Waarom? (eigen antwoord)
- Heb je vandaag een nieuwe manier ontdekt om de betekenis van woorden op te zoeken? Welke? (eigen antwoord)
- Hoe verliep het werken in groep? Wat lukte al goed en wat kunnen jullie volgende keer nog beter aanpakken? (eigen antwoord).

Dit kan ik al!

- Ik kan nadenken over hoe ik de betekenis van een woord kan vinden.

Betekenis van een woord vinden

Ik begrijp een woord niet.

Ik vraag me af of het woord belangrijk is om de tekst te begrijpen.

- Neen? Ik lees verder.
- Ja? Ik kies uit deze oplossingen.
 - Ik lees een stukje terug of verder.
 - Ik zoek een woord dat hetzelfde betekent.
 - Ik zoek een woord dat het tegengestelde betekent.
 - Ik zoek een omschrijving van het woord.

- Ik kijk naar de prenten.

- Ik kijk naar het woord. Misschien ken ik een stukje van het woord?

- Ik zoek het woord op in het woordenboek of op het internet.

- Ik denk na of ik het woord in een andere taal ken.

- Ik vraag om hulp.

1 Jij bent de zoekmachine!

- Vul de woorden van jouw groep in bij de juiste woordverklaring.

chatten – de reply – het apenstaartje – het emoticon – het e-mailadres – het portaal – downloaden – de link – de mailbox – defrienden – de zoekmachine – de vlog – YouTube – internetbankieren – swipen – twitteren

- Een dagboek op het internet met videobeelden: de vlog
- Een symbool dat de stemming van de zender weergeeft: het emoticon
- Een programma op het internet waarmee je informatie kunt opzoeken, bv. Google: de zoekmachine
- Persoonlijk adres op internet waarnaar je post kunt versturen: het e-mailadres
- Op een aanraakscherm bladeren met de vinger(s) en een vengende beweging maken: swipen
- Het antwoord op een e-mail: de reply

- Een website die toegang verleent tot andere websites en bronnen op het internet. Via deze weg kun je informatie vinden over bepaalde onderwerpen, waar ook ter wereld: het portaal
- Met een telefoon of computer korte berichten schrijven die via het internet voor iedere geïnteresseerde te lezen zijn: twitteren
- Een website waarop je video's kunt plaatsen die anderen kunnen bekijken: YouTube
- Gegevens van het internet naar een computer kopiëren: downloaden
- Vrienden wissen uit vriendenlijsten op sociale netwerken: defrienden
- Met elkaar babbelen op het internet: chatten
- Het @-teken staat voor het Engelse at (bij): het apenstaartje
- Verwijzing op een webpagina naar een andere site of pagina op het internet: de link
- Je betalingen en andere bankzaken regelen via het internet: internetbankieren
- Een postbus voor het versturen en ontvangen van berichten via het internet: de mailbox

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de betekenis van een moeilijk woord achterhalen aan de hand van verschillende bronnen.
- Ik leerde welke bron het best kan ingezet worden in een bepaalde situatie.